

KLIMAPOLITISK PLATTFORM

Innstilling til landsmøtet, som vedtatt av Grønn Ungdoms landsstyre 30. september - 2. oktober 2016

På grunn av gammeldags tenkning og fossil politikk er menneskeheten i ferd med å ødelegge det stabile klimaet som har vært grunnlaget for fremveksten av vår sivilisasjon. Det skal ikke skje på vår vakt! Grønn Ungdom vil endre Norge til et moderne nullutslippssamfunn innen 2050, og sikre at norsk klimapolitikk har høyest mulig ambisjonsnivå og er i tråd med Paris-avtalen.

For å nå målet, må vi være villig til å gjøre radikale endringer i både politikk og livsstil. Ansvarer kan likevel aldri dumpes på enkeltindividene alene. Våre sosiale og økonomiske systemer må premiere og legge opp til klimavennlig atferd. Hensyn til kortsiktig økonomisk vinning kan aldri trumfe hensynet til å bevare levende økosystemer og et levelig klima. Samtidig må et ekte grønt skifte gjennomføres på en sosial måte som tar hensyn til ulike menneskers livssituasjon og kapasitet for omstilling, ikke minst i et globalt Nord/Sør-perspektiv.

Klimaendringene er her allerede, og selv med grønn politikk vil vi måtte innstille oss på å håndtere blant annet villere og våtere vær i tiårene som kommer. Det må derfor satses mye mer på klimatilpasning, i tillegg til utslippskutt.

Målet for politikken er at folk skal kunne leve gode, bærekraftige liv.

Grønn Ungdom vil:

Generelt

- 1.** At Norge i 2030 skal ha redusert sine innenlands klimagassutslipp tilsvarende en reduksjon på minst ti prosent i året fra og med 2016, noe som vil gi minst 75 prosent utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990-nivå og være i tråd med Paris-avtalen og Norges rettferdige andel av en ambisiøs global klimainnsats.
  - 1.1.** Innføre en klimalov med sektorvise karbonbudsjetter.
  - 1.2.** Innføre en klimabelønningsordning der inntektene fra progressivt økende karbonavgifter (fastsatt i tråd med klimamålene) deles ut igjen til befolkningen direkte, slik at det lønner seg å ta klimavennlige valg. Klimabelønningsordningen kan suppleres med ordinære klima- og

miljøavgifter for å finansiere et ekte grønt skifte.

- 1.3. Opprette en ombudsperson for framtidige generasjoner og døpe om Finansdepartementet til Finans- og bærekraftsdepartementet.
  - 1.4. Lage en plan for å redusere det materielle forbruket i Norge slik at det samlede økologiske fotavtrykket (målt i global hektar per innbygger) ikke overstiger den globale biokapasiteten tilgjengelig per innbygger innen år 2030.
2. Sikre gode, stabile rammer og økonomisk handlingsrom for forskning og utvikling innen miljøvennlig energi, klimatilpasning og grønn industri og biobaserte næringer, inkludert forskning på samfunnssystemer og økonomi som kan understøtte en hurtig omstilling av samfunnet i tråd med klimamålene.
- 2.1. Satse massivt på utvikling av ny teknologi, både gjennom klimateknologifondet og forskningsentre for miljøvennlig teknologi (FME) og statlig støtte til demonstrasjonsanlegg for å skalere opp og modne flere teknologier.
  - 2.2. Satse på forskning på miljøvennlig produksjon av elbiler, samt på å videreutvikle og avansere batteriteknologi.

Grønt næringsliv, energi og olje

3. Bruke Statkraft aktivt som en motor for nye investeringer i fornybar energi, og bevilge mer penger til statlige investeringsfond som kan stille med risikokapital for å drive frem gode klimaløsninger og skape grønne jobber.
4. Satse målrettet på utviklingen av nye arbeidsplasser innen fornybare næringer og grønn industri hvor Norge har naturgitte og kompetansemessige fortrinn, som f.eks. offshore havvind, bølgekraft og geotermisk energi, samt klima- og miljøvennlig produksjon av aluminium, silisium, etc.
  - 4.1. Lage en nasjonal plan for utbygging av landbasert vindkraft, som tar særlig hensyn til biologisk mangfold, økosystemtjenester og urfolks rettigheter. Estetiske hensyn bør ikke ha vekt i avgjørelser om eventuell utbygging.
  - 4.2. Lage en nasjonal plan for utbygging av offshore havvind, som inkluderer en støtteordning som stimulerer til utbygging av havvind på norsk sokkel basert på beste praksis fra utenlandske støtteordninger for havvind.
  - 4.3. Ruste opp og modernisere eksisterende norske vannkraftverk fremfor å bygge ut mye ny vannkraft.
  - 4.4. Legge til rette for at det utvikles et hjemmemarked for solenergi, og bidra til at norske leverandører og næringsaktører innen solenergi får posisjonert seg i et globalt marked.

- 4.5. Lage en nasjonal plan for å modernisere og øke kapasiteten i kraftnettet, med hensyn til å bedre utvekslingen mellom land og regioner. Overføringskapasiteten til naboland og kontinentet må styrkes, slik at Norge kan bidra til å gjøre energimiksen i Europa grønnere.
5. Gradvis og planmessig fase ut norsk produksjon av olje og gass i løpet av en periode på 15 år fra 2017.
  - 5.1. Stanse oljeleting og alle fremtidige konsesjonsrunder på norsk sokkel, inkludert 24. konsesjonsrunde, avskaffe ordningen med tildeling av forhåndsdefinerte områder (TFO-ordningen) og ikke tillate utbygging av feltene tildelt i 23. konsesjonsrunde.
  - 5.2. Sørge for et permanent vern mot petroleumsaktivitet i særlige verdifulle og sårbare områder som havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, iskantsonen og polarfronten i Barentshavet og Norskehavet, havområdet rundt Jan Mayen, Mørebankene og Iverryggen, samt Skagerrak.
  - 5.3. Gi minst like fordelaktige skattevilkår til fornybare næringer som oljenæringen får i dag, og redusere statens økonomiske risiko knyttet til oljeleting ved å avvikle fordelene for og subsidiene til petroleumsvirksomhet på norsk sokkel, herunder leterefusjonsordningen.
  - 5.4. Jobbe sammen med fagforeningene og oljenæringen for å opprette et exit-program som bidrar til å sysselsette oljearbeidere i nye næringer, for eksempel innen fornybar energi og andre sektorer som trenger kompetansen.
  - 5.5. Satse på karbonfangst og -lagring (CCS) i fastlandsindustrien, og bidra til den internasjonale utviklingen av teknologi for negative utslipp (som BECCS), men ikke akseptere karbonfangst som argument for å opprettholde utvinningen av fossil energi på bekostning av fornybar energi.
  - 5.6. Stille krav om elektrifisering av alle eksisterende og planlagte oljefelt.

Energieffektivisering og -økonomisering

6. Sette et nasjonalt mål om å redusere energiforbruket i Norge med minst 30 prosent innen 2030, og aktivt støtte ENØK i husholdninger, industri- og byggsektoren gjennom bl.a. økte Enova-midler.
  - 6.1. Utvikle en app/nettportal for energieffektivisering i hjemmet, som gir tips, oppmuntring og lar forbrukere sammenligne karbon- og strømforbruket sitt med andre, anonymiserte forbrukere i sin bydel, by og nasjonalt.
  - 6.2. Utrede et trappetrinnsystem for strømprising for private husholdninger, slik at forbruk over et visst nivå per person i

husholdningen blir vesentlig dyrere enn lavt forbruk.

Internasjonal innsats

- 7.** At Norge skal bevilge minst 1,2 prosent av brutto nasjonalinntekt (BNI) årlig til klimatiltak i utviklingsland gjennom FNs grønne klimafond (GCF).
- 8.** Trekke Oljefondet (SPU) ut av all fossil energi, og gi Oljefondet mandat til å investere minst 5 prosent direkte i infrastruktur for fornybar energiproduksjon og -distribusjon, også i unotert infrastruktur. Investeringer i mellom- og lavinntektsland bør etterstrebnes.
- 9.** Opprette et ambisiøst og helhetlig program for bistand til småskala fornybar energiløsninger som vil sikre energitilgang, bekjempe fattigdom og bevare skog i utviklingsland.

Mat og landbruk

- 10.** Arbeide for å redusere kjøttforbruket i Norge i tråd med klimamålene og fremme vegetariske og veganske alternativer.
  - 10.1.** Vri landbrukstilskuddene slik at det blir mer lønnsomt å produsere vegetabilsk mat og slik at utslippene går ned i forhold til mengden produsert mat.
  - 10.2.** At offentlige kantiner skal innføre minst tre kjøttfrie dager i uka og alltid tilby fullverdige rent vegetabilske alternativer, samt etterstrebe å tilby lokalprodusert, rettferdig mat.
- 11.** Lage et statlig program for utslippskutt i landbruket som bl.a. støtter hvert enkelt gårdsbruk med å lage og følge opp en egen klimaplan.
- 12.** Innføre forbud mot kasting av brukbar mat etter fransk modell.
- 13.** Pålegge merking av produktets karbonavtrykk på næringsmidler.
- 14.** Endre læreplanen i faget Mat & Helse slik at opplæringen har som premiss at kostholdet skal være så miljøvennlig som mulig.

Transport

- 15.** Innføre et nasjonalt ungdomskort for kollektivtrafikk, slik at alle som er under 26 år kan reise med kollektivt (buss/båt/bane/trikk) i hele landet, også om natten, for 250 kroner i måneden.
  - 15.1.** Sørge for rimelig nattbuss i alle norske byer.
  - 15.2.** Etablere en nasjonal oversikt over kollektivtilbud på tvers av fylkesgrensene, både for å gjøre det lettere å reise mellom fylker og for å lettere kunne samordne priser regionalt eller nasjonalt på sikt.

- 16.** Gjennomføre et nasjonalt sykkelløft som hever standarden for sykkelveier og bevilge minst 1 milliard til bygging av ny infrastruktur for sykkel i 2017, inkludert trygg sykkelparkering.
  - 16.1. Satse målrettet på å tilgjengeliggjøre elsykler i distriktene, blant annet gjennom tilskuddsordninger.
  - 16.2. Gjøre det gratis å ta med sykkel på lokaltog og tilrettelegge vogner for dette.
- 17.** Opprettholde elbilfordelene - særlig de økonomiske incentivene - til tidligst 2021, og først vurdere å fase dem gradvis ut når elbilens andel av nysalget er over 50 prosent.
  - 17.1. Bygge ut et sammenhengende ladenett i hele Norge innen 2019, og prioritere at infrastrukturen i distriktene bygges ut slik at nullutslipp blir et reelt alternativ så fort som mulig.
  - 17.2. Forby nysalg av biler som kun går på fossilt drivstoff fra 2018, unntatt for til personer eller bedrifter som kan dokumentere særskilt behov for unntak fra regelen.
  - 17.3. Gradvis trappe opp drivstoffavgiftene slik at vi oppnår en dobling av prisen. Inntektene skal gå til klimabelønningsordningen nevnt i 1.2, og derfor deles ut igjen til folk.
  - 17.4. Øke vrakpanten vesentlig på de mest forurensende bilene.
  - 17.5. Tilrettelegge bedre for hydrogenbiler og videreutviklingen av hydrogen som drivstoff.
- 18.** Ruste opp jernbanen og satse målrettet på høyhastighetstog fremfor ny motorveikapasitet i Norge, samt utrede mulighetene for moderne transportløsninger.
  - 18.1. Tilgjengeliggjøre nattog for flere ved å tilby billigere sovekupeer, med noe lavere standard, i tillegg til dagens sovevogner.
  - 18.2. Sikre fullgod tilkobling til hurtig internett på alle regionale togstrekninger.
  - 18.3. Utrede utbygging av toglinje mellom Bodø og Tromsø.
  - 18.4. Ikke legge togstrekninger ut på anbud.
- 19.** Innføre en flyseteavgift som raskt trappes opp til 600 kroner for utenlandsreiser, 300 kroner innen Sør-Norge og 150 kroner innen Nord-Norge. Inntektene skal gå til klimabelønningsordningen.
  - 19.1. Øke avgiftene på fossilt flydrivstoff for innenlandsflyvninger og innføre merverdiavgift og miljøavgifter på fossilt drivstoff for utenriksflyvninger. Avgiftsøkningene kompenseres med tilsvarende

kutt i flyseteavgiften.

20. Arbeide for internasjonale klimareguleringer og –avgifter på luft- og skipsfart.

Bygg

21. Stimulerer til fortetning i byene og bygge mer i høyden, men samtidig sikre grønne lunger, grønne tak og flere bilfrie områder i byene for å øke trivsel og sosial aktivitet.
  - 21.1. Pålegge grønne tak eller installasjon av solcellepaneler på nye bygg i byer og tettsteder der det er hensiktsmessig.
22. Stimulere til valg av bærekraftige materialer i alle nybygg. Alle offentlige nybygg skal tilfredsstillende høye miljøkrav, ikke bare i bruk og drift av bygget, men gjennom hele livsløpet fra krybbe til grav.
23. Støtte opp om og fremme bygging av aktivhus.
24. Forby oljefyring i alle bygg.